

Lab-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosionomi

Auri Halme & Laura Koivisto

Alkuopetuksen opettajien näkemyksiä kielisuihkutoiminnasta varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyö 2020

Tiivistelmä

Auri Halme & Laura Koivisto

Alkuopetuksen opettajien näkemyksiä kielisuihkutoiminnasta varhaiskasvatuksessa, 26 sivua, 3 liitettä

Lab-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta

Sosionomikoulutus

Opinnäytetyö 2020

Ohjaaja: lehtori Outi Kokko-Muhonen, Lab-ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ja koota kielisuihkua toteuttavien alakoulun opettajien näkemyksiä ja kokemuksia toiminnasta. Selvityksessä pyrittiin kartoittamaan näkemyksiä toiminnasta lapsen kielellisen kehityksen näkökulmasta ja kokoamaan ideoita toiminnan kehittämiseksi. Opinnäytetyön tavoitteena oli mahdollistaa toiminnan kehittäminen saatujen tulosten pohjalta.

Opinnäytetyö on laadullinen selvitys, ja aineiston keruuseen käytettiin teema-haastattelua. Haastateltavat koostuivat kolmesta alakoulun opettajasta, jotka toteuttivat kielisuihkutoimintaa 5-vuotiaille englannin kielellä. Opettajien toteuttaman kielisuihkutoiminta oli osa LEAP-hanketta (Language enrichment advance program). Hankkeen aikana kielisuihkutoimintaa toteutettiin kolmessa Lappeenrannan päiväkodissa.

Haastattelussa ilmeni lasten englannin kielitaidon arvioimisen haastavuus, jonka syynä on toiminnan luonne sekä lyhytkestoisuus. Opettajat eivät myöskään pitäneet lasten englannin kielen taitojen arvioimista olennaisena osana toimintaa. Toiminnan tarkoituksiksi he nimesivät lasten tutustuttamisen ja innostamisen kieltä kohtaan. Kehittämisideoiksi nostettiin yhteisen rungon luominen toiminnalle sekä oppimisympäristön monipuolistaminen.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kielenkehitys, kielisuihku

Abstract

Auri Halme & Laura Koivisto

Primary school teachers' opinions about language showering in early childhood education, 26 pages, 3 appendices

Lab University of Applied Sciences

Health Care and Social Service, Lappeenranta

Degree Programme in Social Services

Bachelor's Thesis 2020

Instructor: Ms Outi Kokko-Muhonen, Senior Lecturer, Lab University of Applied Sciences

The purpose of this thesis was to find out and collect opinions of the primary school teachers about the language showering. This study was focused on two aspects: language development of the child and ideas for developing the language showering. The aim was to make possible to improve the showering.

The study was carried out as qualitative research. The information was gathered by interviewing three teachers. The interview contained three themes which were chosen in advance. The teachers carry out language showering for five-year-old children in three kindergartens in Lappeenranta. Language showering is part of Language Enrichment Advance Program.

The results of this study show that it's difficult to evaluate the development of the children's language skills. That is because of the nature of the activity. The teachers don't even consider the evaluation as an essential part of the showering. The purpose of the showering is to become familiar with foreign language and to get excited about it. As development ideas the teachers mentioned an idea about building a common structure for the showering and making the learning environment more multi-functional.

Keywords: early childhood education, language development, language showering

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Lapsen kielenkehitys	6
2.1	Kielenkehityksen vaiheet	6
2.2	Motoriikka ja kielenkehitys	8
2.3	Kielenkehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa	8
2.4	Herkkyyskaudet ja niiden hyödyntäminen	10
3	Vieraan kielen oppimisen varhainen tukeminen	11
3.1	Varhaisen vieraan kielen oppiminen ja sen hyödyt	11
3.2	Menetelmiä vieraan kielen oppimiseen	12
3.3	Kielikylvystä tähän päivään	13
3.4	Vieraan kielen opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	14
4	Opinnäytetyön toteutus	15
4.1	Tarkoitus ja tavoitteet	15
4.2	Yhteistyökumppanit ja kohderyhmä	16
4.3	Aineiston keruu	16
4.4	Aineiston käsittely	17
4.5	Eettisyys ja luotettavuus	17
5	Tulokset	18
5.1	Lasten vieraan kielen kehittyminen	19
5.2	Kielisuihkutoiminnan kehittäminen	19
6	Pohdinta ja yhteenveto	21
	Lähteet	24

Liitteet

Liite 1: Saatekirje

Liite 2: Haastatteluteemat

Liite 3: Suostumuslomake

1 Johdanto

Globalisaation myötä englannin kielen taitoa tarvitaan yhä enemmän, jotta kansainvälisessä kehityksessä on mahdollista pysyä mukana. Esimerkiksi työelämän muutokset sekä ihmisten lisääntynyt liikkuminen edellyttävät englannin kielen osaamista. Tämän vuoksi Valtioneuvosto on päättänyt ensimmäisen vieraan kielen opetuksen varhentamisesta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018). A1-kieli alkaa peruskoulun ensimmäiseltä luokalta vuodesta 2020 alkaen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018).

Kieliin tutustuminen tulisi aloittaa jo varhaisessa vaiheessa. Varhaiskasvatuksessa aloitettu kieliin tutustuminen mahdollistaa lasten kielenoppimisen herkkyyksikauden hyödyntämisen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 mainitaan kielikasvatuksen luovan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Varhaiskasvatuksen tehtävä on lisäksi tukea lasten kiinnostusta eri kieliä ja kulttuureita kohtaan. (Opetushallitus 2018, 40, 51.)

Vieraan kielen oppimista pyritään varhaistamaan esimerkiksi kielisuihkutuksen avulla. Kielisuihkutus on toimintaa, jossa lapsia tutustutetaan vieraaseen kieleen leikkien ja pelien avulla. Sen tavoitteena on luoda positiivista asennetta ja kiinnostusta eri kieliä ja kulttuureja kohtaan. Kielisuihkutus varhaiskasvatuksessa mahdollistaa perustan luomisen kielten oppimiselle, jolloin lapset ovat otollisessa iässä kielenkehityksen kannalta.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa alakoulun opettajien havaintoja kielisuihkutoiminnasta lasten kielellisen kehityksen näkökulmasta sekä selvittää mahdollisia kehittämisideoita teemahaastattelun hyödyntäen. Opinnäytetyössä selvitetään kielisuihkuun osallistuvien 5-vuotiaiden lasten englannin kielitaidon kehittymistä sekä herkkyyksikauden hyödyntämistä opettajien näkökulmasta. Tavoitteena on mahdollistaa kielisuihkutoiminnan kehittäminen tulosten pohjalta.

Aiheesta toivottiin opinnäytetyötä työelämän puolelta. Kielisuihkutoiminta on osa LEAP-hanketta (Language Enrichment Advance Program), joka on käynnissä Lappeenrannassa vuoden 2019 loppuun asti. Toiminnassa ovat mukana Myllymäen, Pontuksen sekä Pulpin päiväkodit.

Kielisuihku ja kielenkehitys ovat aiheina kiinnostavia. Kielisuihku on menetelmänä vielä melko uusi, eikä siitä löydy juurikaan tutkimustietoa. Vieraskielisestä opetuksesta käytetään myös monenlaisia eri nimityksiä, jotka osaltaan vaikeuttavat kokonaisuuden hahmottamista (Miettinen ym. 2013).

2 Lapsen kielenkehitys

Kieli ja sen oppiminen ovat tärkeitä tekijöitä yksilöllisyyden ja oman minän ilmaisemisessa. Kieli on pohja kaikelle oppimiselle, sillä se on väline tiedon hankintaan sekä sen varastoitumiseen. Kieli on kytköksissä lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen. (Nurmilaakso 2011, 31.) Lapsen kommunikaation, kielen ja puheen kehitystä seurataan esimerkiksi päiväkodissa, koulussa ja neuvolassa (Savinainen-Makkonen ym. 2012, 169). Kielenkehitys liittyy vahvasti muuhun kognitiiviseen kehitykseen. Esimerkiksi muistin, ajattelun, havaitsemisen, älykkyyden ja puheen kehitys on yhteydessä kielenkehitykseen. (Nurmilaakso 2011, 32). Lisäksi lapsen varhaisilla motorisilla taidoilla on yhteys myöhempään kognitiiviseen kehitykseen (Nurmi ym. 2015, 32).

2.1 Kielenkehityksen vaiheet

Huotilaisen ym. (2005) mukaan lapsen kielellinen kehitys käynnistyy jo sikiöaikana, jolloin lapsi alkaa reagoida ympäristönsä ääniin ja muodostaa ensimmäiset kuulomuistijälkensä. Lapsen synnyttyä hänellä on valmiudet vastaanottaa puhetta ja tunnistaa omassa ympäristössään puhuttavan kielen ominaisia piirteitä. Lapsen kuullessa kieltä runsaasti syntyy pysyviä muistijälkiä aivojen hermosolukkoissa. Muistijäljet mahdollistavat puheen tunnistamisen sekä kielellisten rakenteiden omaksumisen. (Nurmi ym. 2015, 27.)

Lasten kielellisen kehityksen voi jakaa moniin eri vaiheisiin, joista tutkijat käyttävät hieman erilaisia nimityksiä. Esimerkiksi Kunnari ym. jakavat teoksessaan kielenkehityksen kolmeen vaiheeseen: esileksikaaliseen, ensisanojen sekä systemaattisen fonologisen kehityksen ja fonologisen viimeistelyn kauteen (Kunnari ym. 2012).

Esileksikaalinen eli esikielellinen kausi on kestoaltaan noin 12 kuukautta lapsen syntymästä alkaen (Kunnari ym. 2012, 69). Lapsen ensimmäisten elinkuukausien aikana hän hakeutuu vuorovaikutukseen hoitajansa kanssa, jolloin lapsi tarkkailee ja matkii kasvoniilmeitä ja ääntelyä. Tätä esikielellistä vaihetta kutsutaan kahden kahdenväliseksi viestinnäksi. Lapsen ollessa noin kuuden kuukauden ikäinen, viestintä muuttuu kahdenvälisestä viestinnästä kolmenväliseksi. Lapsi kiinnostuu hoitajansa lisäksi myös ympäristöstä sekä ympärillä olevista esineistä ja ne tulevat osaksi yhteistä vuorovaikutusta. (Nurmi ym. 2015, 36-37.)

Ensisanojen kausi seuraa esileksikaalista kautta ja ne esiintyvät rinnakkain (Nurmi ym. 2015, 37). Ensisanojen kausi käsittää ajanjakson, jolloin lapsi oppii 50 ensimmäistä sanaansa. Lapsi pystyy ymmärtämään sanoja jo ennen kuin tuottaa niitä itse. Ameal ym. (2008) mukaan tähän vaiheeseen kuuluu jo opittujen sanojen merkityksen ymmärtäminen sekä uusien sanojen oppiminen. (Kunnari ym. 2012, 83.)

Fonologisen kehityksen kautta kutsutaan kaudeksi, jolloin lapsen puheen tuotossa alkaa esiintyä fonologista systemaattisuutta, joka on sääntöihin perustuvaa. Kehityksen kausi alkaa noin 1,5 vuoden ikäisenä ja jatkuu 3-4 ikävuoteen saakka. Fonologisen viimeistelyn kausi seuraa fonologisen kehityksen kautta ja alkaa peruskouluun siirryttäessä. Tuolloin lapsi omaksuu esimerkiksi viimeisetkin konsonanttiaanteet. (Kunnari ym. 2012, 121,127.)

5-vuotias osaa käyttää puheessaan eri sanaluokkien sanoja jo lähes yhtä sujuvasti kuin aikuinen käyttää arkipuheessaan. Lapsi hallitsee myös taivutusmuodot ja perussäännöt lauseiden muodostamisesta. Taivutusmuotojen hallitseminen toimii pohjana lukemisen ja kirjoittamisen myöhemmälle oppimiselle. Lisäksi usein tämän ikäinen lapsi osaa jo myös aikamuodot, adjektiivien vertailumuodot sekä suomen kielen sijamuodot. (Nurmi ym. 2015, 47.)

5-vuotias puhuu jo melko selkeästi. Puheessa saattaa kuitenkin esiintyä muutamia äännevirheitä. Lievät äännevirheet esimerkiksi /r/- tai /s/-äänteiden kohdalla voivat johtua motorisen tuottamisen vaikeuksista tai auditiivisen erottelukyvyn haasteista. (Savinainen-Makkonen ym. 2009, 119.)

2.2 Motoriikka ja kielenkehitys

Motorinen kehitys on yhteydessä puheen kehitykseen. Lapsi oppii rinnakkain liikumista, esineiden käsittelyä ja kognitiivisia taitoja esimerkiksi havainnoimaan korkeuseroja, syvyyttä sekä erilaisia pintoja. Motorisen kehittymisen myötä lapsi alkaa liikkua uusiin paikkoihin, jonka seurauksena vanhemmat joutuvat rajoittamaan lapsen toimintaa kielellisesti. Samalla lapsen sosiaalinen ympäristö muuttuu ja hän alkaa ilmaista omaa tahtoaan. (Viholainen ym. 2014, 247-248.)

Rechetnikovin ja Maitran mukaan (2009) vaikeuksia kielellisen ja motorisen kehityksen osa-alueilla esiintyy usein samoilla lapsilla. Tutkimukset osoittavat, että motorisia vaikeuksia esiintyy noin kuusi kertaa yleisemmin lapsilla, joilla on havaittu kielellisiä vaikeuksia. Viivästymät motorisessa kehityksessä voivat olla ensimmäisiä merkkejä, jotka enteilevät myöhemmistä kielellisistä vaikeuksista. Tässä kohtaa kehitystä tulisi seurata tarkasti, koska tiedetään riskin olemassaolo. Kehityksen laaja-alainen arviointi on tärkeää, jotta löydetään muutkin kehityksen osa-alueet, joissa lapsi tarvitsee tukea. Varhainen havaitseminen mahdollistaa tukitoimien aloittamisen riittävän varhain, joka lisää niiden vaikuttavuutta. Kun motorista kehitystä tuetaan varhaisessa vaiheessa, luodaan pohjaa motoriikan myöhemmälle kehitykselle sekä ehkäistään ja lievitetään mahdollisia vaikeuksia oppimisen, sosiaalisen kehityksen sekä itsetunnon rakentumisen saralla. (Viholainen ym. 2014, 252, 257.)

2.3 Kielenkehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaa kunnissa järjestettävää ja toteutettavaa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen yhtenä tehtävänä on lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien kehittyminen sekä kielellisten identiteettien vahvistaminen. (Opetushallitus 2018, 7, 40.) Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on myös mahdollisten oppimisen ja kehityksen vaikeuksien ennaltaehkäiseminen (Adenius-Jokivuori ym. 2014, 173). Monipuolinen kieliympäristö tukee lapsen kielellistä kehitystä, jota varhaiskasvatus toteuttaa yhteistyössä huoltajien kanssa. Kieli mahdollistaa oppimisen, mutta sen avulla lapsi kykenee myös toimimaan vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. (Opetushallitus 2018, 41.)

Lapsen kielenkehityksen vaikeudet huomataan usein ensimmäiseksi varhaiskasvatuksessa, jossa työskentelevät kasvatusalan ammattilaiset (Adenius-Jokivuori ym. 2014, 173). Ammattilaisen huolen tulisi herätä, jos kaksivuotias ei vielä osoita kiinnostusta kommunikointiin, vastavuoroiseen toimintaan tai ei tunnu ymmärtävän yksinkertaisia ohjeita (Savinainen-Makkonen ym. 2012, 170). Kielellisten vaikeuksien ilmetessä lapselle pyritään rakentamaan kuntouttava oppimisympäristö, jossa hänen yksilölliset tarpeensa huomioidaan. Tuen suunnittelu edellyttää yhteistyötä perheen sekä ammattilaisten esimerkiksi erityisvarhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Yhteistyössä lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma, joka sisältää tuen tarpeen ja toimenpiteiden kuvauksen. (Adenius-Jokivuori ym. 2014, 173.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lapsen kielenkehitys koostuu kuudesta eri osa-alueesta: vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaranto sekä kielitietoisuus. (Opetushallitus 2018, 41). Varhaiskasvattajien ohjaava ja kannustava rooli on merkittävä edellä mainittujen taitojen oppimisen kannalta. Jokainen lapsi kuitenkin etenee omaa tahtiaan kielen kehityksen eri osa-alueilla, mikä kasvattajan tulisi tiedostaa (Opetushallitus 2018, 41).

Vuorovaikutus luo pohjan kielen kehitykselle. Vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta on tärkeää kannustaa ja tukea lasten välistä kommunikointia. (Opetushallitus 2018, 39, 41.) Myös aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus on merkityksellistä, sillä lapsi saa mallin, kuinka kommunikoida ja suhtautua muihin ihmisiin (Korkeamäki 2011, 45). Aikuisen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa lapsen on tärkeää kokea tulevansa kuulluksi ja, että hänen aloitteisiinsa vastataan (Opetushallitus 2018, 41).

Varhaiskasvatuksessa kielen eri osa-alueiden kehitystä tuetaan monin eri tavoin. Esimerkiksi kielen ymmärtämisen taitoja tuetaan toimintaa sanoittamalla ja keskustelemalla lasten kanssa. Tarvittaessa apuna voidaan käyttää tukiviittomia tai kuvia. (Opetushallitus 2018, 41.) Lapsen kypsyvätöntä kieltä pyritään kehittämään, täydentämään ja korvaamaan korvaavilla kommunikointikeinoilla (Ketonen ym. 2014, 204). Lisäksi lasten kielenkehitystä tuetaan tutustumalla erilaisiin teksteihin, joiden kautta kehittyvät kielen käyttötaidot. Lorujen, kielileikkien sekä

tarinoiden avulla voidaan vahvistaa kielellistä muistia ja sanavarantoa. (Opetushallitus 2018, 42.) Huotilaisen ym. mukaan myös laulaminen ja musiikki toimivat hyvänä tukena puheen oppimiselle. Lasten laulut pitävät sisällään esimerkiksi rytmitystä ja toistoa, jotka ovat olennaisia piirteitä puheen kehityksen kannalta. Varhaisiän musiikkikasvatus on merkittävää, sillä se on yhteydessä aivojen kehitykseen. (Ruokonen 2017, 125-126.)

Lapsen kielitietoisuuden kehittymistä tukee eri kielten havainnointi hänen lähiympäristössään. Kasvattajan tulee herättää kiinnostusta ja innostaa kieleen tutustumiseen monipuolisesti. Varhaiskasvatuksessa tutustutaan suulliseen ja kirjoitettuun kieleen sekä pikkuhiljaa myös lukemiseen ja kirjoittamiseen. (Opetushallitus 2018, 42.)

2.4 Herkkyyskaudet ja niiden hyödyntäminen

Montessoripedagogiikan mukaan lapsen kehitys jakautuu neljään eri kehityskauteen. Ensimmäinen kehityskausi alkaa lapsen syntymästä ja kestää noin 6-vuotiaaksi asti. Tähän kehityskauteen kuuluu luontaisia herkkyyskausia esimerkiksi kielen, motoriikan ja sosiaalisten taitojen oppimiselle sekä aistihavainnoille. Herkkyyskausien aikana lasta kiinnostaa kausiin kuuluvat asiat, mikä edesauttaa lapsen oppimista. Kasvattajan tulisi järjestää herkkyyskauden alkaessa lapselle toimintaa, joka tukee kaudelle tyypillisten asioiden oppimista. Jos lapsi ei saa toteuttaa luontaista haluaan oppia, taidon oppiminen hidastuu. (Koivunen ym. 2015, 135.) Keskushermoston toiminta toimii pohjana herkistymiselle (Kronqvist ym. 2007, 51).

Lapsen kehitykseen sisältyy myös kriittisiä kausia, joiden aikana ympäristön virikkeet ovat oppimisen kannalta välttämättömiä. Mikäli lapsi jää ilman virikkeitä ajanjakson aikana, uusi taito jää oppimatta ja myöhemmin sen korjaaminen täysin on mahdotonta. Kriittisistä kausista puhuttaessa yleisesti tunnistetut kaudet liittyvät perusturvallisuuteen sekä puheen oppimiseen. (Kronqvist ym. 2007, 51.)

Sekä herkkyyskausien että kriittisten kausien taustalla vaikuttaa hermoston toiminta, joka liittyy aivojen rakenteen muutokseen. Jotta aivojen rakenteen muutokset ja hermoyhteyksien rakentuminen ovat mahdollisia, tarvitaan ympäristön

virikkeitä. Ympäristötekijät muuttuvat merkityksellisiksi virikkeiksi, kun ne muuttavat jotakin myös yksilön toiminnassa. Hermoston muutokset mahdollistavat emotionaalisten ja kognitiivisten toimintojen käynnistymisen. Nämä näkyvät myös yksilön toiminnassa, esimerkiksi puheena ja tahdonalaisina liikkeinä. (Kronqvist ym. 2007, 50.)

3 Vieraan kielen oppimisen varhainen tukeminen

3.1 Varhaisen vieraan kielen oppiminen ja sen hyödyt

Kielen oppimista on tutkittu paljon. Lapsuus on otollista aikaa oppia kieltä, kun taas aikuiselta se vaatii enemmän työtä. Vieraan kielen oppiminen edellyttää kielelle altistumista eli vieraan kielen näkemistä ja kuulemistä. Tällöin oppijan aivoissa käynnistyy prosessi, joka muokkaa saatua kielimateriaalia muistettavaan muotoon. Oppijan sisäistettyä vieraan kielen, hän voi sen avulla ymmärtää muita ja ilmaista itseään. Tämän lisäksi vaaditaan kielen käyttämistä, jotta se harjaantuu sujuvaksi. (Törmänen 2017, 7.)

Jo varhaiskasvatusikäisille lapsille tulisi tarjota mahdollisuuksia myönteisen asenteen luomiseen kieliä, kielenoppimista ja kulttuureja kohtaan. Varhaiset kokemukset monikielisyydestä kannustavat kommunikoimaan avoimemmin ja kohtaamaan uusia kulttuureja, jolloin syntyy kulttuurinvälitystä. Samalla kehittyvät yksilön taidot ja itseluottamus kielenoppijana. Tavoitteena on myös kannustaa kielen käyttämiseen opetuksen ulkopuolisissa kohtaamisissa. Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä edistää muiden kielten ja kulttuurien tuntemus. Tämän avulla on mahdollista päästä eroon vertailevasta asenteesta oman ja muiden kulttuurien välillä. (Törmänen 2017, 10.)

Kielisuihkutus antaa lapsille mahdollisuuden tutustua kieleen ennen sen varsinaista opiskelua. Suihkutuksien tavoitteena on myös herättää lasten motivaatiota kielten oppimista kohtaan, jolle pohjautuu myöhempi oppiminen. Kieleen tutustuminen lisää lapsien valmiuksia kielen opiskelun aloittamiseen. (Pynnönen 2013, 18.) Pienetkin kokemukset vieraista kielistä ovat merkittäviä, koska ne jättävät muistijäljen lapsen aivoihin myöhempää opiskelua varten (Pyykkö 2017, 22).

3.2 Menetelmiä vieraan kielen oppimiseen

Kielisuihkutus on toimintaa, jossa lapset tutustuvat vieraaseen kieleen lyhyiden tuokioiden avulla (Bärlund 2012, 1). Tavoitteena on myös tutustua vieraisiin kulttuureihin (Bärlund 2012, 1) ja luoda positiivista asennetta vieraita kieliä kohtaan sekä innostaa oppimaan niitä (Pynnönen 2013, 18).

Kielisuihkutuksien toteutustavat voivat vaihdella. Suihkutustuokioita voidaan toteuttaa esimerkiksi kerran viikossa tai lyhyempinä tuokioina muutamina eri päivinä. (Pynnönen 2013, 18.) Bärlundin mukaan ideaalitulanteessa kielisuihkutus liitetään osaksi päivittäisiä rutiineja (Bärlund 2012, 1).

Tuokiot voivat pitää sisällään esimerkiksi laulua, leikkiä ja yhteistä tekemistä. Kielisuihkutoiminta tulisi aloittaa lauluilla ja leikeillä, jotka ovat lapsille jo tuttuja. Toiminta voi sisältää esimerkiksi vieraalla kielellä laskemista ja värien opettelua. Tuokioissa käytetään sekä vierasta että suomen kieltä. (Bärlund 2012, 1-2.) Suihkutuksissa voidaan keskittyä joko yhteen kieleen tai tutustua useampaan. Pääpaino oppimisen kannalta on suullisessa ilmaisussa ja kommunikoinnissa. (Pynnönen 2013, 18.)

Kielikylpy käsitteenä on vaikeasti määriteltävissä, sillä se sisältää monia erilaisia malleja (Harju-Luukkainen 2013, 3). Kielikylpy eroaa kielisuihkusta siten, että se sisältää opetusohjelman, jota toteutetaan varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksessa tavanomaisen opetuksen tavoin. Opetettava kieli on oppimisen kohde, mutta se on myös oppimisen väline. Perheen odotetaan sitoutuvan kielikylpyopetukseen siten, että varhaiskasvatusikäinen lapsi jatkaa kielikylpyä myös peruskoulussa. (Bergroth 2015, 1.) Suomessa käytetään eniten kanadalaismallista sovellettua kielikylpyä, joka perustuu varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn. Suomessa yleisin kielikylpytoiminnassa käytetty kieli on ruotsi. (Harju-Luukkainen 2013, 3.)

Kielikylpyohjelmat jaotellaan aloitusajankohdan perusteella. Varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä lasten ja aikuisten välinen kommunikointi tapahtuu pelkästään vieraalla kielellä ja se aloitetaan usein Suomessa jo 3-vuotiaana. Varhainen osittainen kielikylpy aloitetaan varhaiskasvatuksessa. Se eroaa varhaisesta täydellisestä kielikylvystä siihen käytettävän opetusajan perusteella. Viivytetyssä

kielikylvyssä taas opetus aloitetaan myöhemmin, yleensä neljännellä tai viiden-
nellä luokalla. Viivytetyssä kielikylpymallissa oppilaat saavat opetusta ruotsin kie-
lestä ennen kuin varsinainen kielikylpy aloitetaan. Myöhäinen kielikylpy liitetään
osaksi opetusta alakoulun lopussa tai yläkoulun alussa. (Harju-Luukkainen 2013,
4.)

Kielipesä on varhaiskasvatuksen muoto, jossa kommunikoidaan vähemmistökie-
lellä. Toiminnan tavoitteena on turvata vähemmistökielten asemaa Suomessa.
Esimerkiksi saamenkielistä varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa toimintaa kutsu-
taan Suomessa kielipesäksi. (Kangasvieri ym. 2012, 20.) Kielipesällä ja kielikyl-
vyllä on paljon yhtymäkohtia, vaikkakin niiden tavoitteet eroavat toisistaan (Pa-
sanen 2003, 56).

3.3 Kielikylvystä tähän päivään

Kielikylvymenetelmä on lähtöisin Kanadan St. Lambertista. Sen katsotaan viralli-
sesti saaneen alkunsa vuonna 1965, vaikkakin samankaltaisia opetusjärjestelyjä
oli jo aikaisemmin. Idea kielikylvystä syntyi, kun vanhemmat halusivat lastensa
oppivan myös Kanadan toista virallista kieltä, ranskaa. Kanadasta kielisuihku ran-
tautui Suomeen Vaasan yliopiston professori Christer Laurénin toimesta. Profes-
sori mielsi kielikylvyn sopivaksi malliksi myös Suomen kaksikielisyyden tukemi-
seen. Vaasan aito kaksikielinen ympäristö mahdollisti hyvät lähtökohdat sekä
opetuskokeiluluvan vuonna 1987. (Bergroth 2015, 23,25.) Tällöin aloitettiin en-
simmäinen kielikylpy opetusministeriön luvalla (Kangasvieri ym. 2012, 11).

Vuoden 1991 peruskoululain lakimuutos antoi mahdollisuuden järjestää opetta-
misen muullakin kuin koulun opetuskielellä. Vieraskieliseen opetukseen panos-
tettiin, sillä Suomi haluttiin pitää mukana kansainvälisessä kehityksessä Euroo-
pan Unioniin liityttäessä. Näin turvattiin suomalaisten kielten osaaminen myös
tulevaisuudessa. (Kangasvieri ym. 2012, 12.) Ensimmäisen kerran vieraskielinen
opetus ja kotimaisten kielten kielikylpyopetus mainittiin opetussuunnitelman pe-
rusteissa omana lukunaan vuonna 2004 (Meriläinen 2008, 2).

Kielisuihku terminä on tullut opetushenkilöstölle laajemmin tutuksi valtakun-
nallisen Kielitivoli-hankkeen yhteydessä. Hankkeen mukaista toimintaa järjestet-

tiin vuosina 2009-2011 usealla eri paikkakunnalla. (Bärlund 2010,1.) Toisen kotimaisen kielen kielikylpyä taas tarjotaan nykyään parissa kymmenessä kunnassa vuoden 2012 selvityksen mukaan. Kielikylvystä ja vieraskielisen opetuksen valtakunnallisesta tilanteesta ei ole selkeää tilannekuvaa, sillä se on vielä kuntakoh- taista. Nykytilanteen hahmottaminen on vaikeaa myös siksi, että käytössä on pal- jon erilaisia nimityksiä. (Kangasvieri ym. 2012, 11-12.) Myöskään kielisuihkutuk- sesta ei löydy vielä tarkempaa tutkimustietoa, sillä se on menetelmänä Suo- messa varsin tuore.

Jatkossa vieraan kielen opiskelu alkaa viimeistään peruskoulun ensimmäisellä kevätlukukaudella. Muutos astuu voimaan vuonna 2020 ja koskee kaikkia kou- lunsä aloittavia. Grahn-Laasosen mukaan päätöksen myötä kaikki lapset ovat tasa-arvoisessa asemassa aloittaessaan kielen opiskelun. Globalisoituvassa maailmassa monipuolinen kielitaito on yksi välttämättömistä taidoista. Tehdyllä päätöksellä pyritään myös hyödyntämään paremmin kielten oppimisen herkkyyss- kausi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.)

3.4 Vieraan kielen opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan kulttuurisen osaamisen sekä sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Varhaiskasvatuksen tehtä- vänä on kasvattaa näitä taitoja. Kasvattajat toimivat mallina ihmisten, kielten, kult- tuurien ja moninaisuuden kohtaamisessa. Lasten kulttuuri-identiteettien rakentu- mista tuetaan tarjoamalla erilaisia kokemuksia, tietoja ja taitoja kulttuuriperin- nöstä. Nämä kehittävät lapsen taitoja käyttää, omaksua ja muuttaa kulttuuria. (Opetushallitus 2018, 25.)

Esiopetuksen opetussuunnitelmassa on myös huomioitu lasten varhaisen kie- lenoppimisen tukeminen. *Esiopetuksessa tuetaan lasten kielellisiä valmiuksia ha- vainnoimalla eri kieliä yhdessä lasten kanssa. Erityisesti tarkastellaan lapsiryh- mässä ja lähiympäristössä puhuttuja kieliä.* Näin pyritään tukemaan lasten kieli- tietoisuuden sekä kulttuurisen identiteetin rakentumista. (Opetushallitus 2014a, 34.)

Euroopan Komission mukaan opettajilla on keskeinen rooli vieraan kielen oppimisessa. Vieraan kielen opettaminen edellyttää, että opettajilla on kielitaitoa, pedagogista osaamista sekä tietämystä varhaisesta vieraan kielen oppimisesta. Jatkumo sekä yhteistyö varhaiskasvatuksen opettajien ja peruskoulun opettajien välillä on tärkeää, jotta varhaisen oppimisen edut saadaan hyödynnettyä. Peruskouluun siirryttäessä opettajan tulisi olla tietoinen oppilaidensa aikaisemmista kokemuksista ja vieraan kielen taitotasosta. Lisäksi tulee huomioida lasten yksilölliset erot kielen osaamisessa. Jos oppilaiden aikaisempaa tietotaitoa ei huomioida ja he joutuvat aloittamaan kielen oppimisen alusta, motivaatio heikkenee. Samalla kaikki varhaisen oppimisen hyödyt jäävät hyödyntämättä. (Pynnönen 2013, 13.)

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa todetaan varhaisesta kielenoppimisesta seuraavasti. *Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi.* (Opetushallitus 2014b, 128.)

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää opettajien havaintoja kielisuihkutoiminnan vaikutuksista 5-vuotiaiden lasten englannin kielenoppimiseen sekä kartoittaa ideoita toiminnan kehittämiseksi. Selvityksen tavoitteena on mahdollistaa kielisuihkutoiminnan kehittäminen. Saatujen tulosten pohjalta voidaan kehittää ja luoda uudenlaisia tapoja toteuttaa kielisuihkutuksia.

Selvityskysymyksiksi valikoituivat seuraavat:

1. Miten kielisuihkutoiminta on vaikuttanut lasten kielelliseen kehitykseen vieraan kielen osalta?
2. Miten kielisuihkutoimintaa voisi kehittää?

4.2 Yhteistyökumppanit ja kohderyhmä

Kielisuihkutoiminta on osa LEAP-hanketta (Language Enrichment Advance Program). Kielipainotushanke LEAP on hanke, jonka avulla pyritään lisäämään kielitietoisuuden kasvua ja kansainvälisyyskasvatusta. Hanke perustuu 5-vuotiaiden lasten kielellisen herkkyyksikauden mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Tavoitteena on tutustuttaa lapset englannin kieleen ja innostaa heitä käyttämään sitä. (Kielipainotushanke LEAP for five-year-olds (Language Enrichment Advance Program).)

Toimintaa toteutetaan kolmessa päiväkodissa Lappeenrannassa; Pontuksen, Myllymäen ja Pulpin päiväkodeissa. Haastattelun kohderyhmä koostuu kolmesta alakoulun opettajasta, jotka toteuttavat kielisuihkutoimintaa lapsille kerran viikossa.

4.3 Aineiston keruu

Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen selvitys, jonka aineiston keruuseen käytettiin laadullisia menetelmiä. Aineistonkeruu toteutettiin haastattelulla. Tähän lähestymistapaan päädyttiin aiheen ja tutkimusjoukon perusteella. Tavoitteena oli saada pieneltä tutkimusjoukolta pintaraapaisun sijaan yksityiskohtaisempaa tietoa. Haastateltaviksi valikoituivat alakoulun opettajat, koska tämä tukee tutkimuksen validiteettia. Opettajat ohjaavat kielisuihkutuksia ja näkevät lasten kielellisen kehityksen. Lisäksi heillä on kompetenssia arvioida kielen kehittymistä.

Haastattelu toteutettiin pienryhmähaastatteluna, jonka etuna on mahdollisuus näkökulmien vaihtoon sekä uusien kehittämisideoiden muodostumiseen. Haastattelun etuna on myös sen joustavuus, jolloin on mahdollista oikaista väärinkäsitykset, toistaa kysymys ja käydä keskustelua haastateltavien kanssa (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Aineiston keruuseen käytettiin teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Teemahaastattelun teemat olivat valmiiksi päätettyjä ja ne pohjautuivat teoriaan. Teemat toimivat keskustelun runkona ja pyrkimyksenä oli pitää keskustelu mahdollisimman vapaamuotoisena (Eskola J. 2007, 33,39). Teemahaastattelun

etuna on, että haastattelussa voidaan tarkentaa ja syventää kysymyksiä haastateltavien vastauksiin pohjaten. Haastatteluissa korostetaan ihmisten tulkintoja, asioille antamia merkityksiä sekä sitä, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) On tärkeää muistaa myös, että jokaiselle haastateltavalla on subjektiivinen näkemys kielisuihkun toiminnasta.

4.4 Aineiston käsittely

Haastattelu nauhoitettiin käyttäen diginauhuria ja siirrettiin sitten tietokoneelle. Saatu haastatteluaineisto litteroitiin, jota seurasi aineiston käsittely. Aineisto analysoitiin teemoittelemalla, sisällönanalyysia mukaillen. Teemoittelussa painotetaan kustakin teemasta esiin tulleita asioita (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105). Tarkoituksena on pilkkoa ja ryhmitellä laadullinen aineisto valittujen teemojen mukaan. Aineistosta pyritään löytämään kustakin teemasta esiin nousevia näkemyksiä. Sisällönanalyysimenetelmällä pyritään kuvaamaan tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä tiivistetysti ja yleisellä tasolla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105,107,117.)

Aineiston analysoinnissa aineisto käytiin läpi ja siitä etsittiin olennaiset, tutkimuskysymyksiin vastaavat kohdat. Aineistosta poimittujen vastausten pohjalta muodostui teemoja, jotka olivat yhteneväisiä ennalta päätettyjen haastatteluteemojen kanssa. Analyysivaiheessa keskeisiksi teemoiksi muodostuivat kielisuihku, kielenkehitys ja toiminnan kehittäminen. Teemojen alle jaoteltiin aineistosta nousseet keskeiset näkökulmat, joista etsittiin yhteneväisyyksiä. Teemojen alle koottuista aineistoista etsittiin tutkimuskysymyksiin vastaavia asioita.

4.5 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyölle haettiin tutkimuslupa Lappeenrannan kasvatus- ja opetustoitelta ennen ryhmähaastattelun järjestämistä. Haastatteluun osallistuneita informoitiin siitä, että osallistuminen on vapaaehtoista sekä haastattelu on mahdollista keskeyttää missä vaiheessa tahansa. Haastateltaville lähetettiin etukäteen ryhmähaastattelua ohjaavat teemat. Etukäteen ilmoitetut teemat mahdollistivat sen, että osallistujat pystyivät valmistautumaan etukäteen haastatteluun. Haastatelta-

vat allekirjoittivat myös suostumuslomakkeen ennen haastattelun aloittamista. Lisäksi opinnäytetyöstä tehtiin tietosuojailmoitus, jossa todettiin, ettei opinnäytetyötä varten kerätä tai pidetä rekisteriä henkilötiedoista.

Haastattelu sekä aineiston käsittely toteutettiin anonymisti. Haastatteluaineistossa ei mainita haastateltavien nimiä. Litterointivaiheessa haastateltavista käytettiin tunnisteita 1,2 ja 3. Myöskään valmiissa opinnäytetyössä ei käytetä tunnistetietoja. Nauhoitettu haastatteluaineisto sekä litteroitu materiaali hävitetään opinnäytetyöprosessin päätyttyä asianmukaisella tavalla.

Menetelmän luotettavuus voi heikentyä, jos haastateltava esimerkiksi ymmärtää kysymyksen väärin tai muistaa jonkin asian virheellisesti (Hiltunen 2009). Tämän vuoksi haastattelussa pyrittiin toistamaan joitakin kysymyksiä eri muodossa, jotta saatiin tarvittava tieto. Myös litteroidessa on mahdollisuus virheisiin esimerkiksi, jos muodostaa tulkintoja haastateltavien vastauksista (Hiltunen 2009). Tulkintojen tekemistä vältettiin aineiston käsittelyn eri vaiheissa, jotta kerätty tieto pysyi mahdollisimman autenttisenä.

Selvityksen validiteetin vuoksi on tärkeää valita myös oikeanlaiset ja selkeät kysymykset, joiden avulla saadaan selvityksen kannalta oleellista tietoa (Hiltunen 2009). Myös haastateltavien valinta tuki selvityksen validiteettia, sillä opettajilla on riittävä kompetenssi arvioida kielen kehittymistä toisin kuin selvityksen toteuttaneilla. Aineiston käsittelyssä oli tärkeää huomioida, että jokaisen opettajan mielipiteet ja näkemykset perustuivat heidän omille subjektiivisille kokemuksilleen toiminnan toteuttamisesta.

5 Tulokset

Teemahaastatteluun osallistui kolme alakoulun opettajaa. Opettajat toteuttavat kielisuihkutoimintaa 5-vuotiaille kolmessa eri päiväkodissa. Haastattelu kesto oli noin puolitoista tuntia. Haastattelun kulkua ohjasi ennalta suunniteltu puolistrukturoitu runko, joka pohjautui selvityskysymyksiin. Haastattelussa pyrittiin saamaan vastauksia kysymyksiin lasten kielellisestä kehitymisestä sekä kielisuihkutoiminnan kehittämisestä.

5.1 Lasten vieraan kielen kehittyminen

Kaikki haastateltavat kertoivat nähneensä jonkinlaista kehitystä lasten englannin kielen taidoissa lyhyellä aikavälillä. Haastateltavien vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että kattavaa vastausta lasten englannin kielitaidon kehittymisestä on mahdotonta antaa. Tämä johtuu haastateltavien mukaan siitä, että he tapaavat lapsia vain kerran viikossa puolen tunnin ajan ja kielisuihkutoiminta kestää vain vuoden. Tämän vuoksi opettajat kokevat, etteivät pysty näkemään koko oppimisen skaalaa tai siihen liittyviä yksilöllisiä erityispiirteitä.

Haastattelussa nousi esiin varhaisen kielenoppimisen hyötyjä. Opettajat kokevat esimerkiksi, että 5-vuotiaat ovat rohkeita käyttämään kieltä eivätkä pelkää epäonnistumisia. He kokevat myös lapsilla olevan into ja halu oppia, jota kannattaa hyödyntää. Yksi opettajista nosti esiin kielisuihkutoiminnan merkityksen lapsen herkkyyksikauden näkökulmasta. *Mitä pienempiä niin sen paremmin tarttuu. Heil on aivot siinä vaiheessa, et he on valmiita imemään kaiken vastaan.*

Haastateltavat pohtivat kielisuihkutoiminnan hyötyjä myöhempään kielen opiskeluun. Kaikki heistä uskovat kielisuihkutoiminnalla olevan positiivisia vaikutuksia myöhemmälle lasten englannin kielen oppimiselle. Opettajat kuitenkin toteavat, etteivät pysty kattavasti vastaamaan kysymykseen kielisuihkutoiminnan hyödyistä, sillä toiminta kestää vain vuoden eikä pidempiaikaista seuranta ole aiheesta tehty.

Opettajat nostavat esiin sen, ettei kielisuihkuun osallistuvien lasten kielitaitoa ole tarpeen arvioida. Toiminnan tarkoituksena on tutustuttaa ja innostaa lapsia englannin kieleen. Opettajien mukaan toiminta tulee pitää positiivisena ja kivana, jotta lasten motivaatio säilyisi. Yksi opettajista tiivistää toiminnan tavoitteen seuraavasti: *Että pitää tavoitteena sitä, että niillä on kivaa ja ne lähtee sieltä hyvillä mielin ja ne tulee sinne hyvillä mielin.*

5.2 Kielisuihkutoiminnan kehittäminen

Kaikki haastatellut opettajat toivat esille toiveensa yhteneväisistä, suurista linjoista liittyen kielisuihkutuksien sisältöihin. Yhteisen rungon puuttuessa opettajat kokevat ajoittain epävarmuuden tunteita toiminnan sisällöstä ja opetustavoista.

Opettajat kertovat, että heillä on ollut käytössään suuntaa antava runko kielisuihkutoiminnan ohjaamiseen, mutta se ei kuitenkaan ollut tavoittanut kaikkia opettajia. Opettajat kokevat hyvänä ideana yhteiset tapaamiset, joissa pääsisivät jakamaan ideoita ja luomaan yhteneväisiä linjoja toiminnalle.

Haastattelussa tuli esille opettajien näkemys ryhmäkoosta. Yksi opettajista toivoi pienempiä ryhmiä, jotta toimintaan voisi liittää esimerkiksi pistetyöskentelyä ja toiminnallisia tehtäviä. Myös muut opettajat kokivat pienet ryhmät hyvinä, jotta heidän huomionsa riittää useammalle lapselle ja toimintaan voi sisällyttää erilaisia toimintoja. *Toki se on ehkä kiva, että on semmonen pien, et siinä ehkä kymppin tienoilla se ryhmäkokoo, nii sitte taas toisel taval pystyy tekee asioita ja olee heihin kontaktissa.*

Yksi opettajien toiveista oli isommat tilat, joissa mahdollistuisi monipuolinen opetus ja esimerkiksi toiminnallisemmat tehtävät. Opettajat pitävät hyvänä opetusympäristönä tilaa, jossa olisi mahdollisuus pöydän ääressä työskentelyyn, tarpeeksi tilaa liikkumiselle sekä teknologiaa, joka mahdollistaa kuvien ja videoiden näyttämisen.

Kysyttäessä palautteen saamisesta opettajat totesivat, etteivät ole saaneet vanhemmilta suoraan palautetta, mutta pitivät sitä hyvänä ajatuksena. *Mut toki ois ehkä saaha sit vielä palautetta vanhemmilta. Tai just se, et onks se näkyny siellä kotona.* Myös yhteistyötä päiväkodin kanssa haluttaisiin lisätä ja tuoda esiin päiväkodin henkilökunnan toiveita ja palautetta toiminnasta.

Opettajat toivovat kielisuihkutoiminnan jatkuvan myös käynnissä olevan hankkeen päätyttyä. He tuovat esiin myös huolensa siitä, että tuoko kielisuihkutoiminnan jälkeinen esikouluvuosi tauon lasten englannin oppimiseen, kun 5-vuotiaille on jo pohja kielen oppimiselle luotu. Tämä riippuu haastateltavien mukaan esikouluopettajasta ja hänen omasta motivaatiostaan.

Et sit mie oon jääny miettimää, et jääkö tästä nyt eskari välistä tavallaan. Et tää on miulle se kysymys mitä mie mietin, että miust on hirveen surullista, et ku on hyvä pohja luotu viskarina sinne, ni mitä tapahtuu, ku ne menee eskariin, et jääkö se kokonaan se englanti pois.

6 Pohdinta ja yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ja koota kielisuihkua toteuttavien opettajien näkemyksiä ja kokemuksia toiminnasta. Pyrimme selvittämään näkemyksiä toiminnasta lapsen kielellisen kehityksen näkökulmasta sekä kokoamaan opettajien ideoita toiminnan kehittämiseksi. Toteutimme aineiston keruun ryhmähaastatteluna, jota ohjasi puolistrukturoitu haastattelurunko. Haastattelu oli teemahaastattelu, jonka teemat pohjautuivat selvityskysymyksiimme.

Opinnäytetyöprosessin alkaessa pohdimme opinnäytetyön toteuttamista ja haastattelun kohderyhmää. Päädyimme haastattelemaan luokanopettajia, koska heillä on koulutuksensa ansiosta riittävä asiantuntijuus arvioida lapsen kielellistä kehitystä. Meillä vastaavaa osaamista kielenkehityksen arvioimiseen ei ole.

Globalisoituvassa maailmassa yksi tulevaisuuden tärkeimmistä taidoista on kielitaito. Vuodesta 2020 eteenpäin ensimmäisen vieraan kielen opiskelu alkaa ensimmäiseltä luokalta kaikkialla Suomessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.) Mielestämme tämä päätös on askel oikeaan suuntaan ja mahdollistaa varhaisen kielenoppimisen erityispiirteiden hyödyntämisen. Muun muassa herkkyyksikauden ansiosta peruskoulun aloittavat lapset ovat otollisessa iässä oppiakseen vieraita kieliä. Lisäksi päätös varhaisemmasta kielenopetuksesta lisää tasa-arvon toteutumista (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018). Se mahdollistaa Suomessa kaikille lapsille kielitaidon perustan rakentumisen asuinpaikasta riippumatta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018).

Vaikka päätös kielenopetuksen varhentamisesta on merkittävä, mielestämme kieleen tutustuminen pitäisi aloittaa jo varhaiskasvatuksessa kaikkialla Suomessa. Tämä mahdollistaisi herkkyyksikauden hyödyntämisen entistä paremmin. Opinnäytetyössä käsittelemämme kielisuihkutoiminta on osa LEAP-hanketta ja pilotoinnin jälkeen toiminnan on mahdollista laajentua muihinkin päiväkoteihin ja kouluihin. Myös haastattelusta nousi esiin ajatuksia kielisuihkutoiminnan laajentamisen mahdollisuuksista ja opettajien yhteinen näkemys varhaisemman kielen opetuksen hyödyistä.

Haastateltavat pohtivat 5-vuotiaiden kielisuihkutoimintaa ja vieraan kielen oppimisen jatkumista. Pohdimme myös, että mikäli esikouluvuonna vieraan kielen oppiminen ei jatku, kielisuihkuun osallistuneet 5-vuotiaat aloittavat ensimmäisellä luokalla kielen opiskelun alusta. Tällöin kielisuihkutuksen hyödyt jäävät saavuttamatta. Vaikka esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet velvoittaa varhaiskasvattajia tukemaan lasten kielitietoisuuden kehittymistä, se jättää vastuun toiminnan sisällöstä varhaiskasvatuksen opettajille. Englannin kielen näkyminen päiväkodin arjessa riippuu varhaiskasvattajien omasta motivaatiosta. Tämä saattaa aiheuttaa eroja lasten kielellisten valmiuksien kehittymiseen sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla.

Haastattelun tuloksista mielestämme tärkeimpänä nousee esiin se, ettei kielisuihkutoimintaan osallistuvien lasten kielitaitoa ole tarpeen arvioida. Tarkoituksena on pitää toiminta mahdollisimman positiivisena ja innostavana, jotta lapset kiinnostuvat englannin kielestä. Vaikka opettajat näkevät pientä kehitystä lasten kielenkehityksessä, he eivät koe pystyvänsä arvioimaan lasten kielellisten taitojen kehittymistä kattavasti näin lyhyellä aikavälillä. Tämän vuoksi olisi tarpeen toteuttaa pidempi aikainen seurantatutkimus aiheesta, josta kävisi ilmi suihkutoiminnan vaikutukset pitkällä aikavälillä.

Kielisuihkutoiminnan kehittämisideoiksi opettajat mainitsivat tarpeen yhteneväisille linjoille liittyen toiminnan sisältöihin. Yhteinen runko toisi opettajille varmuutta sisältöjen suunnitteluun ja varmistaisi toiminnan sisältöjen samankaltaisuuden jatkossa kaikissa kielisuihkua toteuttavissa ryhmissä. Opettajat kertoivat ottavansa huomioon lasten toiveet toiminnasta. Mielestämme toiminta tulee aina säilyttää lapsilähtöisenä huomioiden lasten omat toiveet.

Opettajat pitivät ihanteellisimpina pieniä ryhmiä, jotta opettajat pystyvät huomiomaan kaikki lapset tasavertaisesti. Toiveena on myös isommat tilat, joissa mahdollistuisi monipuolinen opetus ja toiminnallisuus. Liikunnan ja liikkeen avulla oppiminen ovat 5-vuotiaalle ominaisia tapoja omaksua uusia taitoja. Tämän vuoksi mielestämme on tärkeää, että tilat ovat riittävät ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan.

Mielestämme kielisuihkutoiminta ja varhainen kielen oppiminen ovat aiheina tärkeitä. Kansainvälistyvässä maailmassa kielitaito on edellytyksenä sille, että myös suomalaiset pysyvät kehityksen mukana esimerkiksi työelämän muuttuessa. Pohjoismaiden vertailussa Suomi on vielä jäljessä muita englannin kielen osaamisessa (EF 2019). Varhaisemmalla kielen opetuksen aloittamisella pystyttäisiin hyödyntämään kielellisen kehityksen herkkyyksikausi entistä tehokkaammin. Samalla se toisi väljyyttä myöhempään kielen opiskeluun peruskoulussa. Varhaisemman kielen opetuksen aloittamisen hyödyistä ja vaikutuksista olisi tarpeen tehdä pidempi seurantatutkimus.

Lähteet

Adenius-Jokivuori, M., Eronen, T. & Laakso, M-L. Tuen järjestäminen varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) 2014. Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. PS-kustannus. Juva.

Bergroth, M. 2015. Kotimaisten kielten kielikylpy. Vaasan yliopiston julkaisuja, selvityksiä ja raportteja 202. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-617-3.pdf (Luettu 23.09.2019)

Bärlund, P. 2012. Kielisuihkutusta Jyväskylän kaupungissa vuodesta 2010. Kieli, koulutus, ja yhteiskunta. Kieliverkosto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/40226/kielisuihkutusta-jyvaskylan-kaupungissa-vuodesta-2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 23.09.2019)

EF.fi. 2019. English proficiency index. The world's largest ranking of countries and regions by English skills. <https://www.ef.fi/epi/> (Luettu 11.12.2019)

Eskola, J. 6-8? (Teema) haastattelututkimuksen toteuttamisesta. Teoksessa Viinamäki, L. Saari, E. (toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki

Harju-Luukkainen, H. 2013. Kielikylpy Suomessa varhaiskasvatuksen kentällä - Mihin suunta tulevaisuudessa? Varhaiskasvatuksen Tiedelehti – JECER. 2(1) 2013, 2–23. <http://jecer.org/fi/wp-content/uploads/2013/08/Harju-Luukkainen-is-sue2-1.pdf> (Luettu 24.09.2019)

Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto. http://www.mit.jyu.fi/OPE/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf (Luettu 2.12.2019)

Ruokonen, I. 2017. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. PS-kustannus. Jyväskylä.

Kangasvieri, T., Miettinen, E., Palviainen, H., Saarinen, T., Ala-Vähälä, T. 2012. Selvitys kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen tilanteesta Suomessa. Kuntatason tarkastelu. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/selvitys-kotimaisten-kielten-kielikylpyopetuksen-ja-vieraskielisen-opetuksen-tilanteesta-suomessa> (Luettu 18.09.2019)

Ketonen, R., Launonen, K., Ikonen, A., Salmi, P., Palmroth, A., Röman, M. & Mattinen, A. Kieli ja viestintä. Teoksessa Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) 2014. Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. PS-kustannus. Juva.

Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. PS-kustannus. Juva.

Korkeamäki, R-L. Kieli ja vuorovaikutus oppimisympäristöissä. Teoksessa Nurmilaakso, M., Välimäki, A-L. (toim.) 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Unigrafia Oy – Yliopistopaino. Helsinki

Kronqvist, E-L & Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityspsykologia. Matkalla muutokseen. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Kunnari, S. & Savinainen-Makkonen, T. 2012. Pienten sanat. Lasten äänteellinen kehitys. PS-Kustannus. Jyväskylä

Meriläinen, M. 2008. Monenlaiset oppijat englanninkielisessä kielikylpyopetuksessa. Virittäjä 2/2008. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59156/merilainen40664artikkelin%20teksti2817211020140204.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 18.09.2019)

Miettinen, E., Kangasvieri, T. & Saarinen T. 2013. Vaihtelevaa toteutusta ja kasvavaa kiinnostusta: Kielikylpyopetus ja vieraskielinen opetus kunnissa. Jyväskylän Yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/60001/miettinenkangasvierisaarinenkielikylpy2013finaldraft.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 17.09.2019)

Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L., Ruoppila, I. 2015. Ihmisen psykologinen kehitys. PS-Kustannus.

Nurmilaakso, M. Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä. Teoksessa Nurmilaakso, M., Välimäki, A-L. (toim.) 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Unigrafia Oy – Yliopistopaino. Helsinki <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 26.08.2019)

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. FI. Ajankohtaista Valtioneuvosto päätti peruskoulun tuntimäärän kasvattamisesta – kieltenopetus alkaa jatkossa jo ensimmäiseltä luokalta. https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/valtioneuvosto-paatti-peruskoulun-tuntimaaran-kasvattamisesta-kieltenopetus-alkaa-jatkossa-jo-ensimmaiselta-luokalta (Luettu 04.10.2019)

Opetushallitus 2014a. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (Luettu 04.10.2019)

Opetushallitus 2014b. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (Luettu 4.10.2019)

Opetushallitus 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf (Luettu 29.08.2019)

Pasanen, A. 2003. Kielipesä ja revitalisaatio. Karjalaisten ja inarinsaamelaiden kielipesätoiminta. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. <https://core.ac.uk/download/pdf/14915244.pdf> (Luettu 23.09.2019)

Kielipainotushanke LEAP for five-year-olds (Language Enrichment Advance Program). Peda.net. Lappeenranta. Varhaiskasvatus. Kehittämishankkeet ja toimintamallit. <https://peda.net/lappeenranta/varhaiskasvatus/kaikki-hankkeet> (Luettu 20.8.2019)

Pynnönen, J. 2013. Finnish preschool children's experiences of an English language shower. University of Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/41093/URN:NBN:fi:ju-201303211356.pdf?sequence=1> (Luettu 04.10.2019)

Pyykkö, R. 2017. Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf> (Luettu 02.10.2019)

Savinainen-Makkonen, T. & Kunnari, S. Puheen, kielen ja kommunikoinnin kehitys lapsuudessa. Teoksessa Aaltonen, O., Aulanko, R., Iivonen, A., Klippi, A. & Vainio, M. (toim.) 2009. Puhuva ihminen. Puhetieteiden perusteet. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009 & 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki

Törmänen, M. 2017. Lasten ja nuorten kielten oppimiskyky. HE 114/2017 VP asiantuntijapyyntö. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toisen kotimaisen kielen kokeilusta perusopetuksessa. Helsingin yliopisto. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2017-AK-159122.pdf> (Luettu 02.10.2019)

Viholainen, H. & Ahonen, T. Motoriikka. Teoksessa Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) 2014. Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. PS-kustannus. Juva.

Olemme sosionomiopiskelijoita Saimaan ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyömme liittyy sosionomiopintoihin ja toinen meistä sisällyttää tutkintoonsa lastentarhanopettajan pätevyyden.

Teemme opinnäytetyötä kielisuihkutoiminnasta 5-vuotiaille. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää englanninopettajien havaintoja kielisuihkutoiminnan vaikutuksista lasten englannin kielen oppimiseen. Tavoitteena on kehittää kielisuihkutoimintaa opettajien havaintojen pohjalta.

Valitsimme haastateltaviksi englanninopettajat, koska he ohjaavat kielisuihkutuksia ja he näkevät lasten kielen kehityksen. Opettajilla on myös tarvittava asiantuntijuus kielen oppimisen arvioimiseen.

Osallistuminen haastatteluun on vapaaehtoista ja haastattelu on mahdollista keskeyttää missä tahansa vaiheessa. Toivoisimme kuitenkin, että kutsutut osallistuisivat haastatteluun. Olisi tärkeää saada haastateltavien havaintoja, jotta kielisuihkutoiminnan kehittäminen olisi mahdollista. Tulokset ovat osa opinnäytetyötämme ja niitä on mahdollista hyödyntää myöhemmin toiminnan kehittämiseksi.

Kutsumme teidät siis mukaan ryhmähaastatteluun! Haastattelu kestää noin puolitoista tuntia. Paikalla on kahvitarjoilu.

Ystävällisin terveisin,

Auri Halme

Laura Koivisto

auri.halme@student.saimia.fi

l-koivisto@student.saimia.fi

Saimaan ammattikorkeakoulu

Saimaan ammattikorkeakoulu

Haastatteluteemat

1. Kielisuihku
2. Lapsen kielenkehitys
3. Toiminnan kehittäminen

Sosiaali- ja terveysala

Suostumus

Alkuopetuksen opettajien näkemyksiä kielisuihkutoiminnasta varhaiskasvatuksessa

Auri Halme & Laura Koivisto

Olen saanut riittävästi tietoa kyseisestä opinnäytetyöstä ja olen ymmärtänyt saamani tiedon. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut kysymyksiini riittävät vastaukset. Tiedän, että minulla on mahdollisuus keskeyttää osallistumiseni missä tahansa vaiheessa ilman että se vaikuttaa saamaani hoitoon tai kuntoutukseen.

Suostun vapaaehtoisesti osallistumaan tähän opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen.

Lisäksi annan suostumukseni henkilötietojeni keräämiseen opinnäytetyöhön laadinnassa syntyvään tutkimusrekisteriin. Minua on informoitu henkilötietojen käsittelystä tutkimuksen yhteydessä.

Aika ja paikka

Asiakas/potilas

Alaikäisen huoltajan allekirjoitus

Opiskelija/opiskelijat